

РЕЦЕНЗИЯ

върху материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“ по дисциплината „Управление на горското стопанство“

В конкурса за професор, обявен в Държавен вестник, бр. 10/04.02.2025 г. и в сайта на ЛТУ с код на процедурата FOR-P-0125-158 за нуждите на катедра „Лесоустройство и управление“ към Факултет „Горско стопанство“, като кандидат участва доц. д-р Константин Николов Колев, Факултет „Горско стопанство“, катедра „Лесоустройство и управление“.

Рецензент: д.ик.н. Диана Иванова Георгиева, професор по професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Икономика и управление (Основи на управлението)“.

1. Кратки биографични данни за кандидата

1.1. Образование и квалификация

През 1999 г., 2003 г. и 2018 г. Константин Николов Колев придобива последователно ОКС „Магистър инженер по горско стопанство“ в ЛТУ, ОКС „Магистър по публични финанси“ в УНСС и ОКС „Магистър по статистика, иконометрия и актюерство“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. През 2001 г. и 2022 г. специализира и придобива съответно свидетелства за професионална квалификация - „Специалист по управленски технологии“ в УНСС и „Учител по математика“, ФМИ на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. През 2008 г. защитава докторска дисертация в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 Администрация и управление, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“ на тема „Икономически противоречия и конфликти, породени от механизма за управление на горското стопанство след 1997 г.“. В периода 2005-2025 г. е провел две специализации в чужбина и е участвал в 6 курса за повишаване на квалификацията. Владее английски и руски езици.

В обобщение, кандидатът притежава: 3 различни магистърски степени, 2 професионални квалификации, 1 докторска степен, 2 специализации в чужбина и 6 участия в квалификационни курсове в България, всичко това представлява сериозно надграждане и развитие в образователно-квалификационен план.

1.2. Професионална кариера

След завършването на образованието си от 2005 г. до 2010 г. Константин Николов Колев работи в Институт за гората при Българска академия на науките, като научен сътрудник III степен. От 2010 г. до 2014 г. заема академична длъжност главен асистент в ЛТУ, катедра „Управление на ресурсите и природоползването“. От 2014 г., след спечелен конкурс д-р Константин Колев заема академична длъжност „доцент“ в ЛТУ, понастоящем в катедра „Лесоустройство и управление“. От 2023 г. доц. д-р Константин Колев работи като хоноруван доцент към катедра „Икономика“, Общикономически факултет, Университет за национално и световно стопанство.

1.3. Други професионални дейности

Към настоящия момент доц. д-р Константин Колев е член на: редакционните колегии на сп. „Стопанско управление“ и сп. „Innovativity in Modeling and Analytics Journal of Research“, както и на научния и организационния комитет на международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие“; член на Съюза на икономистите в България и на факултетните съвети на факултет „Горско стопанство“, факултет „Горска промишленост“ и факултет „Стопанско управление“ (от 2014 г. до 2023 г.).

Професионалната кариера на доц. Константин Колев в образователната сфера е 20 г., белязана с авторство на 90 публикации по проблемите на икономиката и управлението на горското стопанство, оценката на инвестиции в реални активи, анализа на фирмената конкурентоспособност и приложението на количествени методи в управлението.

От изложените факти относно образование, квалификация и професионална кариера, се налага извода, че участникът в конкурса доц. д-р Константин Колев притежава необходимия професионален опит и качества за заемане на академичната длъжност „професор“ по научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“ в Лесотехнически университет.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ.

Подадените от доц. д-р Константин Колев документи и материали съответстват на изискванията от Правилника за развитие на академичния състав (ПРАС) в Лесотехнически университет – София. Запознаването с тях ми позволи да направя следните обобщения за кандидата:

➤ има придобита ОНС „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление“ с диплома № 32802, издадена от Висша атестационна комисия на 12.01.2009 г.

➤ представя публикувана монография по темата на конкурса за „професор“ на тема: „Конкурентоспособност на горското стопанство: дескриптивен анализ и фактори на въздействие“, издадена от Авангард Прима през 2025 г. с ISBN 978-619-279-092-9 и рецензенти: доц. д-р Николай Нейков и доц. д-р Галин Милчев.

➤ участва в конкурса с 47 публикации, сред които и 2 учебника. Посочените публикации (без двата учебника) формират 467,69 точки при минимален брой 300 т. за заемане на академична длъжност „професор“ в ПН 3.7 „Администрация и управление“ в съответствие с Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

➤ представя 52 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни, монографии, колективни томове и нереферирани списания с научно рецензиране, които формират 475 точки при минимален брой 100 т. за заемане на академична длъжност „професор“ в ПН 3.7 „Администрация и управление“ в съответствие с Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

В обобщение, представените материали за заемане на академична длъжност „професор“ по ПН 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“ по дисциплината „Управление на горското стопанство“ попадат в тематиката на конкурса и всички те следва да се включат при изчисляването на показателите, отразяващи изпълнението на минималните национални изисквания според Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Кандидатът в конкурса за АД „професор“ изпълнява всички минимални изисквания, произтичащи от прилагането на закона.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата (работа със студенти и докторанти)

Учебно-преподавателската дейност на кандидата като докторант, главен асистент и доцент в катедри „Управление на ресурсите и природоползването“, „Икономика и управление на ресурсите и природоползването“ и „Лесоустройство и управление“ на ЛТУ е повече от 20 години. Доц. д-р Константин Колев е титуляр на шест дисциплини: две в ОКС „магистър“ (Управление на горското стопанство, Управление на иновациите и инвестициите), и четири в ОКС „бакалавър“ (Финанси на туристическата фирма, Обща икономическа теория, Международни икономически и валутни отношения, Икономика и управление на горското стопанство). Автор е на учебните програми на следните дисциплини: „Икономика и управление на горското стопанство“, ОКС „бакалавър“, спец. „Стопанско управление“; „Международни икономически и валутни отношения“, ОКС „бакалавър“ спец. „Стопанско управление“; „Управление на горското стопанство“, ОКС „магистър“, спец. „Горско стопанство“; „Управление на иновациите и инвестициите“, ОКС „магистър“ спец. „Стопанско управление“; „Управление на иновациите и инвестициите“, ОКС „магистър“ спец. „Управление на алтернативния туризъм“. В съответствие с актуалните учебни програми, доц. д-р Константин Колев разработва и издава два университетски учебника. Първият е самостоятелен и е по дисциплината „Управление на горското стопанство“ от учебния план на специалност „Горско стопанство“, ОКС „магистър“, по която е обявен и конкурса за АД „професор“, а вторият е в съавторство с доц. М. Цоклинова и е по дисциплината „Финанси на туристическата фирма“ от учебния план на специалност „Алтернативен туризъм“, ОКС „бакалавър“. Първият учебник „Управление на горското стопанство“ (№ Е.20.1. в списъка) включва 15 теми, които запознават студентите с основните категории, принципи, подходи и функции, свързани с управлението на организацията, моделите за управление на горското стопанство и оптималното разпределение на добавената стойност, създавана в горското стопанство. Вторият учебник „Финанси на туристическата фирма“ (№ Е.20.2. в списъка) също съдържа петнадесет теми. Първите четири имат фундаментален характер за лекционен курс по финанси в т.ч финанси на туристическата фирма. В последващите теми се акцентира на: инвестиционните и финансиращите решения, и по-конкретно на оценката на инвестиции във финансови инструменти; възможностите за дългосрочно финансиране на фирмата, среднопретеглената цена на капитала, същността на финансовия ливъридж, връзката между капиталовата структура и стойността на фирмата и др.

По мое мнение, университетските учебници отговарят напълно на изискванията за комплексно изясняване на тематиката, достъпност на съдържанието и подходящо съчетание между теорията и практиката.

В периода 2010 – 2025 г. кандидатът е научен ръководител на 21 успешно защитили дипломанти, като 12 от тях са след придобиване на АД „доцент“ и преизпълнява годишната си норма на аудиторна заетост (280 часа, приравнени в упражнения) средно на година за периода 2017/2018г. – 2023/2024 г. със 181,71 часа. Доц. Колев е научен ръководител на двама докторанти. Първият е защитил успешно ОНС „доктор“ през октомври 2019 г., а вторият е отчислен с право на защита през февруари 2025 г.

Научният авторитет на кандидата по конкурса се потвърждава с участията му в 9 научни журита, в които рецензира докторанти, главни асистенти, доценти и доктори на науките. От друга страна дългогодишния преподавателски опит и допълнителни квалификации, позволяват на доц. д-р Константин Колев успешно по-нататъшно развитие в Лесотехнически университет на академична длъжност „професор“.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

4.1 Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

Доц. д-р Константин Колев кандидатства в конкурса за „професор“ с участие в три национални научни проекта със съществена научна и приложна значимост. На един от проектите е ръководител. Посочил е участие и в един образователен проект. Работата му в проектите е свързана с обосновка на количествени показатели, характеризиращи сложни (многомерни) признаци, конструиране на индекси, специфициране на множествени регресионни модели в динамика и статика, анализ и интерпретация на получените резултати, формулиране на логични изводи и препоръки.

Различната тематика на проектите доказва, че доц. д-р Константин Колев е търсен специалист, притежаващ широки фундаментални познания, изследователски качества и умения за работа в екип.

4.2 Характеристика на публикуваните научни резултати

За участие в обявения конкурс доц. д-р Константин Колев е представил общо 47 публикации, в т.ч.: публикувани университетски учебници – 2 бр.; монография – 1 бр.; публикувана глава в колективна монография – 1 бр.; статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 10 бр. (5 бр. статии и 5 бр. доклади на конференции); статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни трудове – 33 бр. (23 бр. статии и 10 бр. доклади на конференции).

Представените от кандидата публикации могат да се диференцират по тематика и съдържание в две групи:

Първа група: икономика и управление на горското стопанство:

Тук попадат 1 монография, 1 колективна монография, 9 статии и 5 доклада на конференции. В тях се характеризира количествено конкурентоспособността на горскостопанските предприятия и устойчивото управление на горските територии в икономически, екологичен и социален аспект, оценява се финансовата ефективност на инвестиции в реални активи в горското стопанство на България, както и причините за недостатъчния им размер. Анализирани са промените в законодателната уредба, във времето, регламентиращи отношенията между икономическите субекти на пазара на дървесина и са симулирани 30-годишни сценарии за управление на горските територии, попадащи в административно-териториалния обхват на конкретни общини.

Оценявам високо самостоятелната монография „Конкурентоспособност на горското стопанство: дескриптивен анализ и фактори на въздействие“ (№ В.3.1. в списъка). В нея се изследва конкурентоспособността на горското стопанство на национално ниво. На базата на литературно проучване и диаманта на М. Портър е обоснована система от международно съпоставими показатели, характеризиращи конкурентоспособността на горското стопанство на национално ниво на тринадесет европейски страни. По отношение на тях се прилагат многомерни статистически методи: клъстерен анализ, чрез който горските стопанства на страните се обособяват в еднородни групи по равнище на конкурентоспособност и се определя показателя, допринасящ в най-голяма степен за формирането на клъстерите; факторен анализ, чрез който се конструира индекс на конкурентоспособност на горското стопанство на национално ниво, и който позволява сравнителен анализ и ранжиране на горските стопанства на тринадесетте страни в статика и динамика по равнище на конкурентоспособност; анализ на „обвиване“ на данни (Data envelopment analysis (DEA)), чрез който се оценява ефективността на използване на горските ресурси по отношение на произведената в съответното горско стопанство брутна добавена стойност (БДС). На базата на извършените многомерни анализи са формулирани препоръки за повишаване конкурентоспособността на горските стопанства на тринадесетте

европейски страни.

Втора група: изследване на икономически и социални процеси:

Тук попадат 18 статии и 11 доклада на конференции. Акцентът в тях е върху:

- равнището на дигитализация, трудовата заетост, качеството на живот и преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в регионален аспект в България;
- икономическите дейности, които следва да бъдат базисни и от първостепенно значение за развитието на регионите;
- ефективността на използване на ресурсите при променлива възвръщаемост от мащаба;
- спецификация на множествени регресионни модели и векторни модели с корекция на грешката, чрез които се изследва влиянието на теоретично обосновани факторни променливи върху крайните потребителски разходи на домакинствата, икономическия растеж, ПЧИ, брутната добавена стойност на икономическа дейност „Хотелиерство и ресторантьорство“ и бруто образуването на основен капитал.

По брой на съавторите публикациите се разпределят както следва: самостоятелни – 14 бр. (30%); с един съавтор – 24 бр. (51%); с двама съавтори – 6 бр. (13%) и с трима и повече съавтори – 3 бр. (6%). Според езика, на който са публикувани, 17 бр. (36%) са на български език и 30 бр. (64%) - на чужд език.

В публикациите не са констатирани елементи на плагиатство и/или недостоверност на научните данни.

Като обобщение, в представената от кандидата научна продукция по конкурса преобладават самостоятелните публикации и тези с един съавтор (общо 81%), както и публикациите на английски език (64%). В същото време продукцията значително превишава минималните национални изисквания (МНИ) за заемане на академична длъжност „професор“ и представя доц.д-р Константин Колев като утвърден изследовател и преподавател в областта на управлението на горското стопанство и икономиката и управлението (по отрасли).

4.3 Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

Представената от доц. д-р Константин Колев справка за известните цитирания след избора за АД „доцент“ включва общо 52 броя, от които:

- 13 бр. в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, а именно:
 - 7 бр. в научни издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science;
 - 5 бр. в научни издания, реферирани и индексирани в Web of Science;
 - 1 бр. в научно издание, реферирано и индексирано в Scopus.
- 17 бр. в монографии с научно рецензиране;
- 22 бр. в нереферирани списания с научно рецензиране.

Гореизложените факти доказват, че получените резултати от кандидата са известни на научната аудитория, споделяща изследователски интереси по тематиката на обявения конкурс.

4.4 Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Според мен, представената научна продукция за участие в конкурса съдържа значими и оригинални приноси за теорията и практиката, разпределени в три групи:

4.4.1. Научни

➤ Разработени са: система от международно съпоставими показатели, детерминираща равнището на конкурентоспособност на горското стопанство на национално ниво (№ В3.1, № Г6.6, № Г7.15) и система от индикатори и показатели, определяща равнището на конкурентоспособност на предприятия от горското стопанство (№ Г6.2, № Е18.1, № Е20.1).

➤ Адаптирано е приложението на институционалния анализ на Оливър Уилямсън към спецификата на горското стопанство на България за изследване на възникнали в него социални и икономически явления (№ Г6.10).

➤ Обосновано е приложението на система от количествени показатели, отразяваща комплексно процеса на устойчиво управление на горски територии в неговите три измерения – икономическо, екологично и социално (№ Г7.17).

4.4.2. Научно-приложни

➤ Аргументирано е използването на ВСС модел, ориентиран към входящите горски ресурси при променлива възвръщаемост от мащаба, който позволява да се оцени: ефективността на тяхното използване спрямо произведената в горското стопанство БДС (№ В3.1); ефективността на направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) и преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) спрямо постигнатите равнища на заетост и производителност на труда по области в България (№ Г7.26).

➤ Чрез приложението на статистически методи са конструирани индекси на конкурентоспособност на горското стопанство на национално равнище, индекси на конкурентоспособност на равнище предприятие от горското стопанство и индекс на устойчиво управление на горски територии (№ В3.1, № Г6.2, № Г6.6, № Г7.15, № Г7.17, Е18.1, № Е20.1).

➤ Разработен е подход за верифициране на научни хипотези за недостатъчни инвестиции в горското стопанство на България на базата на данни, осигурени чрез анкетни карти и използване на χ^2 -метод (№ Г6.10).

➤ Специфицирани са векторни модели с корекция на грешката, които позволяват да се изследва в дългосрочен и краткосрочен период зависимостта между бруто образуването на основен капитал, ефективния лихвен процент по потребителските кредити, кредитите и спестяванията на домакинствата в България (№ Г7.32, № Г7.33).

4.4.3. Приложни

➤ Квантифицирано е равнището на конкурентоспособност на горските стопанства на тринадесет европейски страни през периода 2015-2020 г. (№ В3.1). и е оценена ефективността на използване на притежаваните горски ресурси спрямо създадената БДС в горските стопанства на тринадесет европейски страни през периода 2015-2020 г. (№ В3.1).

➤ Конструиран е множествен регресионен модел, в който зависи променлива е броя на заетите лица в българската икономика, а регресори са бруто образуването на основен капитал и средната годишна работна заплата. Получените резултати могат да се използват от управляващите за вземане на рационални решения, отнасящи се до националната политика по заетостта (№ Г6.3).

➤ Определена е финансовата ефективност на инвестиция в тополова култура и на инвестиция в дърводобивна техника на стопанска организация с предмет на дейност в горското стопанство на България (№ Г6.5, № Г7.6).

➤ Чрез приложението на индекси на специализация и индекси на регионален дял е анализирана, произведената по икономически дейности на КИД-2008

БДС в България и ЕС-28 и са определени икономическите дейности, за които на територията на България съществуват благоприятни условия за развитие и страната притежава конкурентни предимства спрямо страните членки на ЕС-28 (№ Г7.16).

➤ Квантифицирано е равнището на устойчиво управление на горските територии на 35 държавни горски и ловни стопанства на Югозападно държавно предприятие (ЮЗДП), Благоевград през 2017 г. (№ Г7.17).

Научните и научно приложните приноси на доц. д-р Константин Колев окачествявам като задълбочени и оригинални, а някои от тях и новаторски по своя характер, което е сериозен аргумент в подкрепа на неговата кандидатура за заемане на АД „професор“.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Научната дейност на доц. д-р Константин Николов Колев, както и представените по конкурса документи ми позволяват убедено да твърдя, че посочените в справката приноси са негово лично дело.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към научната продукция на кандидата. Бих си позволила да отправя следните препоръки:

➤ Да увеличи по възможност проектната си дейност като член на международни изследователски екипи, което би обогатило натрупания му опит с актуални знания в проектното управление.

➤ Да развие някои от публикациите си в самостоятелни монографии, което ще допринесе за по-широко популяризиране и практическо приложение на постигнатите научни резултати.

7. Лични впечатления

Познавам доц. д-р Константин Колев от 2004г., началото на неговата професионална кариера. Имала съм възможност да работя с него по съвместни проекти и научно-конферентни прояви. Категорично смятам, че като преподавател е отговорен и взискателен към студентите и към себе си, а като изследовател е прецизен, етичен и търсен за работа по научни и образователни проекти, поради широките си научни и изследователски интереси.

8. Заключение

Въз основа на изложените в рецензията факти, аргументи и обобщения, базирайки се на постигнатите резултати от кандидата по отделните показатели, предлагам с убеденост доц. д-р Константин Николов Колев да бъде избран за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“ по дисциплината „Управление на горското стопанство“.

Подпис на рецензента:

/проф. д.ик.н. Диана Иванова/